

БАРЛЫК ЕЛДЕРДІН, ПРОЛЕТ АР ПАРЫ, БІРІГІН.ДЕР!

Совет Одагы Коммунисте партиясының ісі ушш куреске дайын бол!

Газет 1930 жыл-
дын 14 марты-
нам шыга бас
тады.

Қазақстан ПИОНЕРІ

№

(7229)

22 ЯНВАРЬ

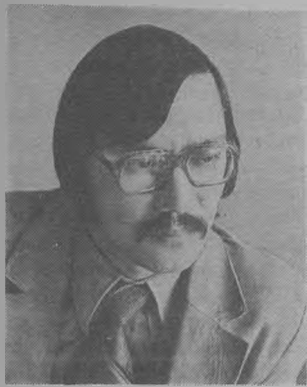
ЖЕКСЕНБІ

1989 жыл

Газет бейсенбь
жексенб! кундер!
шыгады.

● Багасы 1 тиын.

Казаксан ЛКСМ Орталык, Комитет! мен В. И. Ленин атындагы Буюлодакдык, пионер уйымы республикалык, Советшщ органы

Жанат ЕЛШІБЕКОВ — «Қазақстан пионерінің» бұрынғы жас тілшісі. Қазір «Социалистік Қазақстан» газетінде бөлім меңгерушісі болып қызмет істейді. Ол «Жауқазын», «Студенттік меридиандар», «Сен білесің бе!», «Алтын ұя», «Атамекен», «Қарлығаш» секілді кітаптардың авторы. Ал «Қош бол, теңіз» повесі «Жалын» баспасының дәстүрлі бәйгесінде жүлде алған. Біз бүгіннен бастап жазушының «Жаңа жыл, белгісіз жауынгер және қызыл-ізішілер» повесінің үзіндісімен таныстыруды бастаймыз.

ДАНАНЫҢ әлі есінде. Жаңа жыл қарсаңы. Бәрі-бәрі қаз-қалпында... бейне кино экранындағы суреттей рет-ретімен көз алдынан тізбектеліп өтуде.

Жаңа жылды мерекелеуге небәрі екі-ақ күн қалғанды. Мектептегі балмаскарадқа әзірленеміз деп ұйқыны ұмытқанына да бірер тәулік. Түннің бір уағына дейін отырарсың. Қиынның қиыны — маска жасау. Оның үстіне жалғыз емес. Екі інісіне қосылып сіңлісі де қыңқылдап есін шығарғаны бар. Әлдеріне қарамай шетінен талғампаз. Анау-мынау масканы мұрын шүйіріп, менсінбейтінін қайтерсің. Біз тұмсық Буратино мүлдем мезі еткенге ұқсайды. Інісінің қалайтыны — жалғыз көзді Базилио. Пырылдап тек пеш түбінде қозғалмайтын жалқау мысықты ешқайсысы ұнатпайды. Сіңлісінің тілегі белгілі: ақылды тасбақа Тортилла. Бәрінен де ортаншы бауыры, үшіншідегі Серіктің талсырмасы әбден әуреге түсіргені. Қарап жүрмей, қай-қайдағыны ойлап табады-ау!

«— Келе жатқан Жаңа жыл атамның айтуынша, ескіше Тышқан екен. Дана, көкетай, маған қайтсең де тышқанның масканын жасап берші. Не бұйырсаң да айтқаныңды екі еткізбей, орындауға уәде беремін... Көкетай, келістік пе? Жасайсың ғой, иә...»

«— Мені суретші дейсің бе? Тышқаның не? Қалай жасамақпын оны? Қаптесеріңді тірідей көрген емеспін. Одан да шифонердің үстінде былтырдан тұрған дәп-дайын жырық ерінді алсаңшы».

«— Жоқ. Қайта-қайта Қоян боп жүремін бе? «Су жүрексің» деп балалар мазақтайды...»

«— Намысшылың. Жарайды, бірдеңе ғып көрерміз...»

АЛАЙ қағаз жыртылып, талай бояу төгілді. Көмекке шақырған парталас құрбысы Сандуғаштың қолы епті-ақ екен. Айлакер Базилио мен ақылгөй Тортилланы айнытпай келтірді. Ал бармақтай Тышқанды жабылып жасай алмайсың. Біреуіне қасқатісі ұнамаса, екіншісі қос тал мұртын жақтырмаған. Ұйқы қысқан Серіктің өзі әлдеқашан қорылға басқан... Әй-

түр-ау, — деді алақанын ысқылап.

Тоқаңның сөзі көрпе астындағы Сандуғашты одан сайын бүрістіргендей. Көзін аша алмаған Дана да құрбысының құшағына тығыла түсті.

— Отырсаңызшы. — Пештегі отты қозғап қойған шешесі дөңгелек үстелді жайғастыра бастады.

Сөйткенше сыртқы табалдырықты тарсылдатып, аяғының қарын қаққан Сансызбай атасы есік ашты. Тағы да бір құшақ аяз ішке лап қойды. Қалың будан ештеңені

дем бөлек-ау, бөлек... Бір аяғы мен бір қолын майдан даласына тастап қайтқан қарашалының шаңырағы... Соғыстан оралмаған Әлинің ыстық ұясы... Көзден таса еткісі келмейтін болар. Әлгінде кәрия дұрыс айтты, не ойласа да ішінде. Шалы көз жұмғаннан кейін шалық соқты ғой, әйтеуір. Өз-өзінен сөйлеп жүретінді шығарды.

— Қайтсін-ай! «Екі жарты — бір бүтін». Омарбек марқұмның орны ерек еді ғой.

— О, не дегеніңіз... Өле өлгенше хабар-ошарсыз кеткен Әлиін күтіп, алаңдағанын айтсаңшы. «Шіркін, шейіт болған жерін білсем, құлынымның басына өзім-ақ

қалқыған-қалқыған қабырғалардың арасында ықылым заманның жұрнағы — «Акрополь» іспеттес әзірге аузы-мұрны бүтін жалғыз үй бар. Дана мен Сандуғаш тұңғыш рет сол үйді іздеп келеді. Жазда, әсіресе, түн кезінде Ай астында қалғыған қабырғалар — «Жынды кемпір» мекені сондайдан сораып қорқынышты шалынатын. Сондықтан да бұл маңға жоламай, үнемі айналсоқтап өтетін балалар. Дана ілгері жылжымай, мелшиіп тұрып қалды.

— Сандуғаш, алға сен жүрші. Қорқып тұрғаным, — деді өз-өзінен дірілдеп.

— Байқадың ба, сыртқы есікті көбік қар басып тастапты.

— Соны айтам. Ешқандай із жоқ екен.

— Іштен жабылып қалса қайтеміз.

— Тартып көрейік те алдымен.

Есік тұтқасын батылсыздау ұстаған Сандуғаштың да жеме-жемге келгенде жүрегі дауаламады. Мұздай темірге алақаны тиген бойда тоқ соққандай қолын жалма-жан тартып алды.

— Не? Ашылмай ма? — деді Дана шыдамсыздана.

— ?..

— Қорқып тұрғаннан сауымысың өзің?

— ?..

— Тілің бар ма? Бірдеңе десеңші!

— Бізді ұстап алып, буындырса қайтеміз, — деді көзі шарасынан шыққан Сандуғаш.

— Естідің ғой бағана. Ондай кісі емес секілді.

— Рас... Қияли адамды «жынды» деуге болмайды. Ауырып қалған шығар.

Өзін-өзі қайраған Сандуғаш тұтқаны күштеп, жұлқып қалды. Сыртқы есіктің оп-оңай ашылғанына қуанған ол ішкі есікке ұмтылды. Бір жақсысы, оның да ілгегі салынбапты. Сөйткенмен, ішке кіруге қорыққан екеуі табалдырықтан аттай алмай, есікті шикылдатып біраз тұрды. Қара көлеңке ауыз бөлмеге кезек-кезек үзіліп, мойындарын созып, тың тыңдады. Осы мезетті күткендей-ақ әлдеқайдан ыңырсыған дауыс шықты.

— Ә-ә-әй... Бұ қайсың?.. Бейқам тұрған Дана ізінше кейін қарай атылды. Сандуғаштың да түрі демде құбылып, сұрланып сала берген. Қаққан қазықтай не алдыға, не артқа жылжымаған қалпы. Көзі — алақ-жұлақ. Көп кідірмей әлгі дауыс үзілдіріп тағы қайталанды.

— Ә-ә-й... Кім бұл? Кірсеңші бермен...

Бойлары еркіндік билеген екеуі түпкі бөлмеге асықты.

— Уһ, тірі екен ғой, — деді Дана.

Төртегі темір керуеттің үстінде оранып жатқан қара кемпірдің қыбырлағанын көрген Сандуғаш та қуанышын жасырмады:

— Қандай жақсы болды. (Жалғасы бар)

ЖАҢА ЖЫЛ, БЕЛГІСІЗ ЖАУЫНГЕР

ЖӘНЕ ҚЫЗЫЛ-ІЗІШІЛЕР

Повестен үзінді

анық ажырата алмаған ол: — Бұ қайсың? Е, Тоқметбайсың ба? — деді көзін көлегейлеп.

— Ертелегіп жүрген мен ғой, Сандеке, Жамал бір жаққа кеткен бе, осы? Кешеден бері мұржасынан түтін шықпайды.

— Соныға зер салмаппын. Құдық басында жолықтырған кеше ғана. Сиырын суғарып жатыр екен.

— Қаяққа құрушы еді ол жынды кемпір.

Шешесінің мына сөзі Данаға түрпідей тиді. Миына сап ете түскені «Ауырып қалған шығар... Төсегінен тұра алмай, мына суықта сіресіп қатып жатпаса де. Мүмкін...» Қаншалықты «жынды кемпір» атанса да жаманшылыққа қимады. Сөйтсе-дағы әлденеден үріккен еліктің лағындай жүрегі тарс-тұрс... Еріксізден үлкендердің әңгімесіне құлақ түрген.

— Қайбір жетісіп жүр дейсің ішқұса байғұс. — Аяушылық білдірген атасының сөзі бұл.

— Өзінің Ташкент жақта жамағайындары бар көрінеді. Солардың маңына көшіп кетпей ме, соқа басы сомпиып отырғанша. Қуып жібермес.

— Әй, Қалимаш шырақ, әркімге өскен жері, туған елі мысыр шаһары, — деді Тоқақ байсалды үнмен. — Ал, Жамал кемпірдің жөні мүл-

барып қайтар ем» дейтіні әлі құлақ түбінде.

— «Қарақағаз» алғанда не арман. Жалғыз жапырақ қағазы да бұйырмады, — деуші еді кейуана сонда.

Бірін-бірі қоштап, кеукіл-дескен екі шал самбырлаған қалпы сыртқа шықты.

Шешесінің бетіне қарай алмаған Дана көрледен басын қылтитқан Сандуғашқа:

— Ұйқың қандай қатты, — деді.

— Жамал әжей жынды емес екен, ә! — Ол жалмажан киіне бастады.

— Қу қыз, атамдардың барлық сөзін естіп, тыңдап жаттың ба?

— Жүр, не де болса Жамал әжейдің үйіне барайық.

— Мен сені бағана оятқым келіп еді. — Дана өз ойының ұшығын сездірген.

— Шынымен-ақ, «жынды кемпір» деп жүрсем. Мамам да қызық кісі...

АУЫЛ шетіндегі «Ескі қыстақ» аталатын шатырсыз оншақты үйдің төрт-бесуінің ғана қабырғалары қалқияды. Қаңыраған бәкене тамдар айналасы бірер жылдың ішінде-ақ жаңбыр тамшысынан мүжіліп құлап, желдің өтіне шыдамай тоз-тозы шыққан. Тек, төмпешік-төмпешік боп сұлбалары қылаң береді... Әлгі